

Broj: UPI-13-041/23-67/8

29. jun 2023. godine

Ministarstvo kulture i medija, u postupku po zahtjevu predsjednika Opštine Nikšić, broj 02-031-703 od 09.03.2023. godine i broj 02-031-1572 od 27.06.2023. godine, radi davanja saglasnosti na Predlog programa podizanja spomen-obilježja u Opštini Nikšić za 2023. godinu, na osnovu člana 46 stav 2 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br.: 56/14, 20/15, 40/16, 37/17), i člana 8 stav 2 Zakona o spomen-obilježjima („Službeni list Crne Gore”, broj 40/08, 40/11, 2/17), donosi

R J E Š E N J E

1. **Daje se saglasnost** na Predlog programa podizanja spomen-obilježja za 2023. godinu, u dijelu koji se odnosi na podizanje spomen-obilježja:
  - izgradnjom spomenika Petru II Petroviću Njegošu (poglavlje I);
  - izgradnjom spomenika u znak sjećanja na operaciju „Velveta“ (poglavlje III);
  - davanjem naziva javnom objektu - ulici imenom Mehmeda Meše Selimovića (poglavlje IV);
  - davanjem naziva javnom objektu - ulici imenom Miloša Crnjanskog (poglavlje IV);
  - davanjem naziva javnom objektu - ulici Jasenovačkih žrtava (poglavlje IV).

2. **Odbija se zahtjev** predsjednika Opštine Nikšić, za davanje saglasnosti na Predlog programa podizanja spomen-obilježja za 2023. godinu, u dijelu koji se odnosi na podizanje spomen-obilježja:
  - izgradnjom spomenika županu Nikši (poglavlje II);
  - davanjem naziva javnom objektu - ulici imenom Blagoja Jovovića (poglavlje IV);
  - izmjena spomen-obilježja koje je podignuto davanjem naziva ulice imenom Josipa Broza Tita i davanje naziva istoj ulici imenom Svetog Petra Cetinjskog (poglavlje V);
  - izmjena spomen-obilježja koje je podignuto davanjem naziva ulice imenom Radoja Dakića i davanje naziva istoj ulici imenom Iva Andrića (poglavlje V).

3. Skupština Opštine Nikšić:
  - **može donijeti Program podizanja spomen-obilježja za 2023. godinu u okviru date saglasnosti;**
  - dužna je da Ministarstvu kulture i medija dostavi Program podizanja spomen-obilježja Opštine Nikšić, u roku od 15 dana od dana donošenja;
  - dužna je da Ministarstvu kulture i medija dostavi na saglasnost Predloge odluka o podizanju spomen-obilježja za 2023. godinu.

O b r a z l o ž e n j e

Predsjednik Opštine Nikšić, dostavio je Ministarstvu kulture i medija, zahtjev za davanje saglasnosti, broj 02-031-703 od 09.03.2023. godine (zaveden kod ovog organa, broj UPI-13-041/23-67/1 od 13.03.2023. godine), na Predlog programa podizanja spomen-obilježja u Opštini Nikšić za 2023. godinu, kojim se utvrđuju spomen-obilježja koja će se podići na teritoriji te opštine, vrsta i način podizanja istih, opis simboličkog značenja kao i drugi elementi neophodni za sprovođenje Programa. Nakon toga uslijedilo je usaglašavanje teksta Predloga

između Predsjednika Opštine Nikšić, kao predlagača i ovog organa (akta br. UPI-13-041/23-67/2 od 15.05.2023. godine i UPI-13-041/23-67/4 od 30.05.2023. godine), kao i na sastanku održanom dana 09.06.2023. godine, u prostorijama Ministarstva kulture i medija na Cetinju, na kojem je predlagaču predmetnog predloga ukazano i sugerisano od strane Komisije za spomen-obilježja, na koji način je isti potrebno uskladiti u odnosu na odredbe Zakona o spomen-obilježjima. Potom je dana 27.06.2023. godine, Predsjednik Opštine Nikšić dostavio ovom ministarstvu Predlog programa podizanja spomen-obilježja u Opštini Nikšić za 2023. godinu, broj 02-031-1572 od 27.06.2023. godine, na uvid i razmatranje.

Predmetnim predlogom predviđeno je podizanje devet spomen-obilježja kroz 5 poglavlja, i to podizanje spomen-obilježja: izgradnjom spomenika Petru II Petroviću Njegošu (poglavlje I); izgradnjom spomenika županu Nikši (poglavlje II); izgradnjom spomenika u znak sjećanja na operaciju „Velvéta“ (poglavlje III); davanjem naziva javnom objektu – ulici imenom Mehmeda Meše Selimovića; davanjem naziva javnom objektu – ulici imenom Miloša Crnjanskog; davanjem naziva javnom objektu – ulici Jasenovačkih žrtava; davanjem naziva javnom objektu – ulici imenom Blagoja Jovovića (poglavlje IV); izmjena spomen-obilježja koje je podignuto davanjem naziva javnom objektu – ulice imenom Josipa Broza Tita i davanje naziva istoj ulici imenom Svetog Petra Cetinjskog; izmjena spomen-obilježja koje je podignuto davanjem naziva javnom objektu – ulice imenom Radoja Dakića i davanje naziva istoj ulici imenom Iva Andrića (poglavlje V).

Članom 8 stav 2 Zakona o spomen-obilježjima, propisano je da se spomen-obilježja podižu u skladu sa programom podizanja spomen-obilježja, koji donosi skupština opštine, glavnog grada i prijestonice, uz prethodnu saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove kulture. Zakon je definisao da se spomen-obilježje za značajan događaj ne može podići prije isteka roka od 50 godina od dana kada se događaj zbio, a istaknutoj личности ne može se podići prije isteka roka od 20 godina od dana kada je lice umrlo (član 9 st. 1 i 2).

Shodno članu 10 Zakona, nije dozvoljeno podizati spomen-obilježje: za događaj koji označava gubitak slobode ili nezavisnosti Crne Gore; za događaj koji simbolizuje, odnosno označava saradnju sa okupatorom, njegovim saveznikom ili pomagačem; za događaj koji predstavlja sukob naroda isključivo na vjerskoj ili nacionalnoj osnovi; licu koje je bilo saradnik okupatora, njegovog saveznika ili pomagača; licu koje je zastupalo fašističke, šovinističke ili nacističke ideje ili ideologije; licu koje je osuđeno za krivično djelo protiv čovječnosti ili drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom ili je proglašeno ratnim zločincem; licu koje je u istoriji Crne Gore ili u istoriji čovječanstva imalo negativnu ulogu.

S tim u vezi, a shodno članu 11 Zakona, program sadrži: značajne događaje, istaknute личности, ljudske ideale, kulturno-istorijske tradicije, borbe za slobodu, civilne žrtve rata i masovna stradanja ljudi za koje će se podići spomen-obilježje, sa obrazloženjem razloga za podizanje spomen-obilježja; vrstu spomen-obilježja, način podizanja i opis simboličkog značenja; spisak spomen-obilježja koja će biti izmijenjena, dorađena, izmještena, zamijenjena ili uklonjena, sa obrazloženjem razloga; druge elemente neophodne za sprovođenje Programa.

Odredbama čl. 12 i 13 citiranog propisa, definisano je da se predlog Programa dostavlja nadležnom organu radi davanja saglasnosti u odnosu na vrijednosti iz člana 11 stav 1 tačka 1 za koje se planira podizanje spomen-obilježja i na razloge za izmjenu, doradu, izmještanje, zamjenu ili uklanjanje spomen-obilježja, a nadležni organ dužan je da razmotri predlog Programa i da donese rješenje najkasnije u roku od 60 dana od dana dostavljanja predloga Programa, te isti može zatražiti da se predlog Programa dopuni u skladu sa članom 11, a ako nadležni organ u navedenom roku ne donese rješenje, smatra se da postoji saglasnost na predlog Programa. Skupština opštine može donijeti Program samo u okviru date saglasnosti nadležnog organa. Skupština opštine dužna je da dostavi nadležnom organu Program najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja.

Nadalje, spomen-obilježje izgradnjom ili postavljanjem spomen-objekta može podići Crna Gora, opština, mjesna zajednica, vjerska zajednica i drugo pravno lice, strana država ili međunarodna organizacija, dok se spomen-obilježje davanjem naziva javnoj ustanovi ili javnom preduzeću može podići osnivač ovih pravnih lica, a davanjem naziva naselju ili javnom objektu može podići opština (član 14).

Spomen-obilježje se, kako je propisano članom 15 Zakona, podiže na mjestu gdje se značajni događaj zbio, u mjestu gdje je istaknuta ličnost rođena, stvarala, djelovala, poginula ili umrla, odnosno na mjestu koje je adekvatno za ostvarivanje cilja koji se podizanjem spomen-

obilježja želi ostvariti, te izgradnjom ili postavljanjem spomen-objekta podiže se na vidnom i pristupačnom mjestu.

Skupština opštine, saglasno članu 16 stav 1 Zakona, u skladu sa Programom, uz prethodnu saglasnost nadležnog organa, donosi odluku o podizanju spomen-obilježja.

Pored navedenog, Zakonom (član 19) je precizirano da ako se spomen-obilježje postavlja na objektu ili ako se gradi na zemljištu koje pripada objektu, za podizanje spomen-obilježja potrebna je saglasnost vlasnika, odnosno korisnika objekta; ako se spomen-obilježje postavlja na objektu koji je kulturno dobro ili ako se gradi na prostoru koji je zaštićena okolina kulturnog dobra, za podizanje spomen-obilježja potrebna je saglasnost organa državne uprave nadležnog za zaštitu kulturnih dobara; ako se spomen-obilježje gradi na prostoru koji je zakonom ili u skladu sa zakonom zaštićena prirodna cjelina, za podizanje spomen-obilježja potrebna je saglasnost organa državne uprave nadležnog za zaštitu prirode. Izmjena, dorada, izmještanje, zamjena i uklanjanje spomen-obilježja vrši se po postupku propisanom za podizanje spomen-obilježja (član 38).

Takođe, članom 9 Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra i centralnog registra spomen - obilježja i sadržaju evidencije objekata bespravno podignutih kao spomen-obilježje ("Službeni list Crne Gore", broj 37/13), propisano je, u bitnom, da se spomen-obilježja dijele prema načinu podizanja i simboličkom značenju.

Prema načinu podizanja spomen-obilježje je: arhitektonski/skulptorski spomen-objekt (spomen-kompleks, spomenik, spomen-kuća, spomen-dom, memorijalni muzej, zadužbinski objekat, spomen-groblje, spomen-kosturnica i dr.); postavljeni spomen-objekt (spomen-ploča, spomen-bista); naziv javne ustanove ili javnog preduzeća; naziv naselja ili javnog objekta (ulica, most i dr.). Prema simboličkom značenju, spomen-obilježje je: spomen-obilježje kojim se čuva uspomena na značajni događaj; spomen-obilježje kojim se čuva uspomena na istaknutu ličnost; spomen-obilježje kojim se odaje počast borcima za slobodu; spomen-obilježje kojim se odaje počast civilnim žrtvama rata ili žrtvama masovnog stradanja; spomen-obilježje kojim se njeguje i afirmiše kulturno istorijska tradicija; spomen-obilježje kojim se njeguje i afirmiše ljudski ideal.

Odnosni zahtjev, kao i inovirani tekst odnosnog predloga, Komisija za spomen-obilježja je razmatrala na elektronskim sjednicama, održanim dana 27.06. i 28.06.2023. godine, te dostavila predlog Ministarstvu kulture i medija o čemu je sačinjen Zapisnik broj UPI-13-041/23-67/7 od 28.06.2023. godine.

Ovaj organ je na osnovu predloga Komisije za spomen-obilježja, odlučio kao u tački 1 dispozitiva ovog rješenja, te konstatovao da su ispunjeni uslovi iz čl. 8-15 Zakona o spomen-obilježjima, za davanje saglasnosti za podizanje sljedećih spomen-obilježja i to: izgradnjom spomenika Petru II Petroviću Njegošu (poglavlje I); izgradnjom spomenika u znak sjećanja na operaciju „Velveta“ (poglavlje III); davanjem naziva javnom objektu – ulici imenom Mehmeda Meše Selimovića (poglavlje IV); davanjem naziva javnom objektu – ulici imenom Miloša Crnjanskog (poglavlje IV); davanjem naziva javnom objektu – ulici Jasenovačkih žrtava (poglavlje IV).

Nadalje, imajući u vidu citirane odredbe zakonskog i podzakonskog akta, kao i sadržaj Predloga, na osnovu predloga Komisije, ovaj organ je utvrdio i sljedeće činjenice, zbog kojih je odlučilo kao u tački 2 dispozitiva, i to:

Podizanje spomen-obilježja izgradnjom spomenika županu Nikši (poglavlje IV), nema utemeljenje u istorijskim činjenicama i faktima, a istoriografija ne raspolaže pouzdanim podacima o postojanju navedene ličnosti, niti njenom datiranju u navedenom vremenu, dok se dostavljeni istorijski izvori odnose na predanja o ovoj ličnosti.

Nadalje, kod predloga koji se odnosi na davanje naziva javnom objektu - ulici imenom Blagoja Jovovića (poglavlje IV), konstatovano je da dostavljeni istorijski izvor ne predstavlja dovoljan dokaz da je Blagoje Jovović izvršio atentat na Anta Pavelića, naročito iz razloga što se u Srpskom biografskom rečniku knjiga 7 (izdanje Matice srpske), u biografiji Anta Pavelića, navodi da se sa sigurnošću ne može utvrditi ko je izvršio pomenuti atentat. Takođe, u Srpskom biografskom rečniku ličnost Blagoja Jovovića nije obrađena kao odrednica.

Shodno izloženom, nijesu se stekli uslovi za davanje saglasnosti na predloženo podizanje spomen-obilježja, shodno odredbama navedenog zakona.

U odnosu na podizanje spomen-obilježja izmjenom spomen-obilježja koje je podignuto davanjem naziva javnom objektu - ulice imenom Josipa Broza Tita i davanje naziva istoj ulici imenom Svetog Petra Cetinjskog (poglavlje V) i izmjenom spomen-obilježja koje je podignuto

davanjem naziva javnom objektu - ulice Radoja Dakića davanjem naziva istoj ulici imenom Iva Andrića (poglavlje V), ovaj organ je na osnovu predloga Komisije utvrdio da odnosni predlog programa ne sadrži valjano obrazloženje razloga za izmjenu postojećih spomen-obilježja shodno članu 11 Zakona o spomen-obilježjima, te konstatovao da se simboličko značenje postojećih spomen-obilježja, od dana dobijanja statusa spomen-obilježja do trenutka dostavljanja predloga programa podizanja spomen-obilježja, nije devalviralo, kao i da su postojeći nazivi ulica upravo dati po istaknutim ličnostima, u skladu sa odredbom člana 5 Zakona o spomen-obilježjima i ne postoji zakonski osnov da se nazivi istih mijenjaju, odnosno da se mijenjaju/brišu nazivi postojećih spomen-obilježja.

Imajući u vidu izloženo, odlučeno je kao u dispozitivu.

Uputstvo o pravnoj zaštiti:

Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore, u roku od 20 dana od dana dostavljanja istog.

mr Maša Vlaović

MINISTARKA

Dostavljeno: Naslovu,
a/a